

ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ

Του συνεδρίου με θέμα

**<< ΑΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ
ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α.
Εκτίμηση χωρικών, πληθυσμιακών και οικονομικών
παραμέτρων >>**

Αλεξανδρούπολη 15 - 16 Ιανουαρίου 2016

Το Συνέδριο με τίτλο << ΑΣΤΙΚΑ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ Ο.Τ.Α. Εκτίμηση χωρικών, πληθυσμιακών και οικονομικών παραμέτρων >> διοργανώθηκε από την ΚΕΔΕ και το ΙΤΑ, με την υποστήριξη του Δήμου Αλεξανδρούπολης και την Αιγίδα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, χαρακτηρίστηκε από την πολλή μεγάλη συμμετοχή συνέδρων, εκπροσώπων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, της επιστημονικής κοινότητας και όλων των συναρμόδιων φορέων που εμπλέκονται στο ζήτημα της διαχείρισης των στερεών αποβλήτων.

Είναι το πρώτο θεματικό συνέδριο της ΚΕΔΕ στο οποίο εφαρμόστηκαν καινοτόμες μορφές οργάνωσης και συμμετοχής των συνέδρων, με την ηλεκτρονική εγγραφή και **με το διαδραστικό τρόπο απαντήσεων σε καίρια ζητήματα που αφορούν τη διαχείριση ΑΣΑ σε όλη τη διάρκεια του συνεδρίου.**

Επισημαίνουμε ότι η σχετική εφαρμογή στην οποία μπορούν οι σύνεδροι να απαντούν στα ερωτήματα αυτά θα παραμείνει ανοικτή στην ιστοσελίδα www.modasa.gr για όλη την ερχόμενη εβδομάδα.

Βασική επιδίωξη του Συνεδρίου ήταν η **εξάντληση κατάθεσης της επιστημονικής γνώσης και ευρωπαϊκής εμπειρίας στη διαχείριση των ΑΣΑ**, έτσι ώστε να βάλουμε επιτέλους στη χώρα μας **τη λογική μπροστά από τις αποφάσεις**.

Γεωγραφικές, δημογραφικές και οικονομικές παράμετροι και η επίδρασή τους στα συστήματα διαχείρισης απορριμμάτων

Στη συνεδρία με θέμα «**Γεωγραφικές, δημογραφικές και οικονομικές παράμετροι και η επίδρασή τους στα συστήματα διαχείρισης απορριμμάτων**

επιφέρουν στη διαχείριση στερεών αποβλήτων και την ανακύκλωση.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε:

- Στις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής και την ανάγκη περαιτέρω μελέτης αυτών για τις πιο ευάλωτες περιοχές
- Στην ανάγκη συνολικής, συστημικής κατανόησης και περιγραφής της διαχείρισης αποβλήτων με την κοινωνική, οικονομική, περιβαλλοντική και πολιτική της διάσταση
- Στις δυνατότητες αλλά και τα όρια των τεχνολογιών επεξεργασίας, καθώς και στους περιορισμούς που υπάρχουν στην ανακύκλωση, με δεδομένες τις ιδιαιτερότητες του ελλαδικού χώρου
- Στην οικονομική βιωσιμότητα και το **μέγιστο επιτρεπτό κόστος ανά πολίτη, το οποίο πρέπει να συνδέεται με ένα ποσοστό του διαθέσιμου του εισοδήματος, μέγεθος που είναι κομβικό για το σχεδιασμό των συστημάτων ανακύκλωσης και διαχείρισης στερεών αποβλήτων σύμφωνα με την παγκόσμια εμπειρία**
- Στην ανάγκη λήψης μέτρων για τον περιορισμό του κόστους συλλογής-μεταφοράς, με τη χρήση νέων τεχνολογιών, ως βασικό όρο για να προχωρήσουμε σε περαιτέρω διαλογή στην πηγή και επεξεργασία
- Στην ανάγκη ειδικού σχεδιασμού για τα απόβλητα που προκύπτουν από την τουριστική κίνηση καθώς και στην αναγκαιότητα επανεξέτασης των θαλάσσιων μεταφορών ως βασικής λύσης για τη διαχείριση σε νησιωτικές περιοχές

Το γενικό συμπέρασμα ήταν ότι υπάρχει ανάγκη να σχεδιάζουμε και να υλοποιούμε προγράμματα ανακύκλωσης και διαχείρισης **προσαρμοσμένα στις τοπικές ιδιαιτερότητες και ανάγκες και όχι να αναπαράγουμε ρυθμίσεις γενικής εφαρμογής αγνοώντας τις**

γεωγραφικές, οικονομικές, δημογραφικές και περιβαλλοντικές παραμέτρους που χαρακτηρίζουν κάθε περιοχή.

Σε μια σημαντική παρέμβαση του, ο εκπρόσωπος της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, ανέλυσε τις δυνατότητες και τις προϋποθέσεις ένταξης έργων στο πακέτο Γιουνκέρ, τις εναλλακτικές που υπάρχουν ως προς τη χρηματοδότηση των αναγκαίων υποδομών και εξήγησε ότι η πολιτική της ΕΕ είναι **να χρηματοδοτούνται μόνο ολοκληρωμένες παρεμβάσεις και όχι αποσπασματικά έργα, σε όλες τις κατηγορίες των έργων διαχείρισης**.

Παραδείγματα Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Απορριμμάτων

Στη συνεδρία παρουσιάστηκαν ολοκληρωμένα συστήματα διαχείρισης και βέλτιστες πρακτικές από τη Φλωρεντία, τη Λισαβόνα και την Αυστρία.

Ο σωστός συνδυασμός ανακύκλωσης με Διαλογή στην Πηγή με Πράσινα Σημεία και πρακτικές επαναχρησιμοποίησης, η ιδιαίτερη έμφαση στη βελτιστοποίηση της συλλογής - μεταφοράς, η ολοκλήρωση των συστημάτων με κατάλληλες μονάδες επεξεργασίας, μικρής και μεγάλης κλίμακας, καθώς και η δυνατότητα αξιοποίησης πληθώρας χρηματοοικονομικών εργαλείων παρουσιάστηκαν ως τα κομβικά στοιχεία της συζήτησης. Αναδείχθηκε επίσης ο ρόλος των μονάδων ενεργειακής αξιοποίησης για την επεξεργασία των υπολειμμάτων, σε συνάρτηση με τις ενεργειακές πολιτικές και ανάγκες κάθε περιοχής.

Όπως προέκυψε από όλες τις παρουσιάσεις της ενότητας αυτής:

- **Η δημιουργία ολοκληρωμένων και επιτυχημένων συστημάτων ανακύκλωσης απαιτεί 10-15 χρόνια**

συστηματικών προσπαθειών και γίνεται με σταδιακή οικοδόμηση και βελτιώσεις

- **Όσο επιτυχημένη και αν είναι η ανακύκλωση, η ύπαρξη υποδομών επεξεργασίας και διάθεσης των υπολειμμάτων είναι απαραίτητη προϋπόθεση για τη βιωσιμότητα των συστημάτων**

Workshop για τις Νέες Τεχνολογίες

Στη συνεδρία παρουσιάστηκαν οι προοπτικές εφαρμογής προωθημένων τεχνολογιών διαχείρισης στερεών αποβλήτων στη συλλογή, τη μεταφορά και την ανακύκλωση.

Αναδείχθηκαν **πιλοτικά προγράμματα ρομποτικής διαλογής υλικών, χρήσης αυτοματισμών και αισθητήρων, καθώς και εφαρμογών κινητής τηλεφωνίας για τη βελτιστοποίηση της κοινωνικής συμμετοχής και τη μείωση του κόστους διαχείρισης.** Αναλύθηκαν σε βάθος οι εμπειρίες από τη χρήση συστημάτων «Πληρώνω όπως Πετάω» και τη χρήση συστημάτων ιχνηλάτησης από την Ιταλία, παρουσιάστηκαν ελληνικές εμπειρίες από αυτόματη ζύγιση και καταγραφή ποσοτήτων, καθώς και παραδείγματα από τη χρήση **ολοκληρωμένων υβριδικών συστημάτων** που συνδυάζουν αισθητήρες, γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, εφαρμογές κινητών και κατά παραγγελία υπηρεσίες συλλογής.

Βασικό συμπέρασμα ήταν ότι η χρήση τέτοιων εργαλείων είναι εφικτή και στην Ελλάδα και μπορεί να δώσει σημαντική ώθηση:

- **Στις προσπάθειες μείωσης του κόστους συλλογής – μεταφοράς,**
- **Στην υλοποίηση νέων τρόπων χρέωσης με βάση τον όγκο ή το βάρος των συλλεγόμενων απορριμμάτων**

- Στην παροχή κινήτρων για τη μείωση των σύμμεικτων στερεών απορριμμάτων, την επικοινωνία, την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πολιτών

Workshop για τα Νησιά

Στη συνεδρία συζητήθηκαν οι ιδιαιτερότητες, οι ειδικές συνθήκες αλλά και τα πρακτικά συμπεράσματα που προκύπτουν από τις προσπάθειες διαχείρισης των στερεών αποβλήτων και προγραμμάτων ανακύκλωσης στα νησιά.

Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε:

- **Στη νησιωτικότητα και τις πολιτικές της ΕΕ σε σχέση με τα ζητήματα αυτά, διαπιστώνοντας ότι δεν έχουν αξιοποιηθεί πλήρως οι ειδικές ρυθμίσεις για το νησιωτικό χώρο**
- Στη σύνδεση των Περιφερειακών Σχεδιασμών και των Τοπικών Σχεδίων Διαχείρισης
- **Στις σημαντικές ελλείψεις των δήμων σε προσωπικό, εξοπλισμό διαχείρισης και ανακύκλωσης**
- Στην ανάγκη να επανεξεταστεί η συγκρότηση των Φορέων Διαχείρισης
- **Στη σημαντική επιβάρυνση από τις προσφυγικές ροές και την ανάγκη υποστήριξης των νησιών για την αντιμετώπιση τους και στα ζητήματα διαχείρισης απορριμμάτων**
- Στο θέμα των θαλάσσιων μεταφορών, υπολειμμάτων και ανακυκλώσιμων

Το γενικό συμπέρασμα είναι ότι απαιτείται σημαντική περαιτέρω εμβάθυνση και ειδική επεξεργασία για έναν αποτελεσματικό σχεδιασμό της διαχείρισης των αποβλήτων στα νησιά, με άμεση την ανάγκη υποστήριξης σε ζητήματα ανακύκλωσης καθώς και ανακατανομής πόρων.

Τα οικονομικά της διαχείρισης απορριμμάτων

Στη συνεδρία παρουσιάστηκε η αναγκαιότητα ολοκληρωμένης κοστολόγησης των υπηρεσιών διαχείρισης στερεών αποβλήτων, αναδείχθηκαν τα προβλήματα και τα εμπόδια για μια διάφανη και πλήρη καταγραφή των σχετικών κέντρων κόστους και παρουσιάστηκαν σχετικές προτάσεις και εναλλακτικές προσεγγίσεις που να εξασφαλίζουν την ενσωμάτωση και του περιβαλλοντικού κόστους αλλά και την πρόληψη παραγωγής αποβλήτων. Παρουσιάστηκαν επίσης τα ευρωπαϊκά προγράμματα που μπορούν να αξιοποιηθούν για έργα και παρεμβάσεις διαχείρισης στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης, καθώς και οι αναγκαίες ενέργειες προετοιμασίας και υποβολής ολοκληρωμένων προτάσεων.

Κομβικά στοιχεία της συζήτησης ήταν:

- **Η ανάγκη άμεσης εξειδίκευσης του θεσμικού πλαισίου και συγκεκριμενοποίησης των κανονιστικών διαδικασιών για να γίνει εφικτή η υλοποίηση του νέου εθνικού σχεδιασμού**
- **Οι σημαντικές ελλείψεις προσωπικού, οχημάτων και εξοπλισμού στην πλειοψηφία των Δήμων, που αποτελεί εμπόδιο στις προσπάθειες εκσυγχρονισμού και εισαγωγής της Διαλογής στην Πηγή με πολλαπλά ρεύματα**
- Το θέμα της συγκρότησης των Φορέων Διαχείρισης που να διασφαλίζουν βιωσιμότητα, οικονομίες κλίμακας και αναβαθμισμένη εκπροσώπηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης
- Η έλλειψη κατάλληλου πλαισίου για την διευκόλυνση και την προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας

- Η χωρική διαφοροποίηση των μοντέλων διαχείρισης και η προσαρμογή στις τοπικές ανάγκες
- Η ύπαρξη των μη αξιοποιημένων μέχρι σήμερα χρηματοδοτικών εργαλείων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής είτε μέσω επιχορηγήσεων είτε μέσω άλλων χρηματοδοτικών εργαλείων (δάνεια, εγγυήσεις κτλ.)

Το σημαντικότερο συμπέρασμα που προέκυψε ήταν ότι η παρούσα προγραμματική περίοδος πρέπει να αντιμετωπιστεί ως η τελευταία ευκαιρία για την ανάπτυξη σημαντικών υποδομών και ότι δεν υπάρχει περιθώριο για άλλες καθυστερήσεις.

Οι ελληνικές εμπειρίες

Στη συνεδρία παρουσιάστηκαν οι θετικές και αρνητικές εμπειρίες από τις προσπάθειες δημιουργίας ολοκληρωμένων συστημάτων στον ελληνικό χώρο. Βασική διαπίστωση της συζήτησης ήταν ότι η χώρα βρίσκεται σήμερα σε μια κρίσιμη κατάσταση, αναφορικά με τη διαχείριση των στερεών αποβλήτων. **Από τη μια αδυνατούμε να κλείσουμε χωματερές και επιβαρυνόμαστε με πρόστιμα εκατοντάδων εκατομμυρίων ευρώ ενώ η οικονομική κρίση, οι καθυστερήσεις στο ΕΣΠΑ και οι πολιτικές αναταράξεις έχουν οδηγήσει σε αποεπένδυση και απαξίωση υφιστάμενα συστήματα και υποδομές.** Από την άλλη, είναι άμεση ανάγκη να προετοιμαστούν και να ολοκληρωθούν εντός της επόμενης προγραμματικής περιόδου οι υποδομές επεξεργασίας που καθυστερούν για πολλά χρόνια και μας έχουν φέρει στις τελευταίες θέσεις της ΕΕ, όσον αφορά την ανακύκλωση και τη διαχείριση απορριμμάτων.

Κεντρικό συμπέρασμα ήταν ότι παρά το γεγονός ότι η χώρα έχει κάνει κάποια βήματα προς την κατεύθυνση υλοποίησης του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου, απομένουν ακόμα πολλές και μεγάλες προκλήσεις για να μπορέσουμε να έχουμε **ένα σύγχρονο, βιώσιμο και αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης στερεών αποβλήτων** και ανακύκλωσης, ενώ παραμένουν δύο σημαντικοί κίνδυνοι:

- **Ο κίνδυνος να ξανανοίξουν χωματερές, στις περιπτώσεις που οι ΧΥΤΑ φτάνουν στα όρια της διάρκειας ζωής τους, εφόσον υπάρξουν και νέες καθυστερήσεις στη χρηματοδότηση έργων**
- **Ο κίνδυνος επιβολής νέων προστίμων, σε περίπτωση που δεν υλοποιηθούν τα αναγκαία έργα επεξεργασίας και εκτροπής των βιοαποδομήσιμων από τους χώρους ταφής.**

Η ΚΕΔΕ με βάση τα πιο πάνω πορίσματα θα αναλάβει το σύνολο των πρωτοβουλιών που θα απαιτηθεί, για να κάνουμε πράξη στη χώρα μας την ολοκληρωμένη διαχείριση των αστικών στερεών αποβλήτων μέσα από βιώσιμες και κοινωνικά αποδεκτές λύσεις.

Στις άμεσες ενέργειες της ΚΕΔΕ θα είναι

1. η επικαιροποίηση μιας ολοκληρωμένης μελέτης από το ΙΤΑ, που θα αφορά το σύνολο των θεμάτων διαχείρισης αστικών στερεών αποβλήτων στη χώρα μας, που θα καταλήγει σε συγκεκριμένες θεσμικές ρυθμίσεις.

2. Ο σχεδιασμός, η δημιουργία και η λειτουργία για πρώτη φορά στη χώρα μας ενός ΠΑΡΑΤΗΡΗΤΗΡΙΟΥ ΑΣΤΙΚΩΝ ΣΤΕΡΕΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ